

MICHELIN

USA

część południowo-zachodnia

**ERGO
HESTIA**

*Zielony
Przewodnik*

Tytuł oryginału

Le Guide Vert - Sud-ouest Américain

Tłumaczenie

Ewa Poniedziałka

Redaktor prowadzący

Agnieszka Krawczyk

Korekta

Lucyna Wydra

Redakcja techniczna map

Sabina Binek

Dane kartograficzne

© OpenStreetMap <http://www.openstreetmap.org> na podstawie licencji ODbL 1.0 <http://opendatacommons.org/licenses/odbl/>

Projekt graficzny

Christelle Le Déan, Sandro Borel

Skład i redakcja techniczna

Sabina Binek

Wydawnictwo Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

Księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beupz1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN 978-83-283-5162-2

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie

Copyright © for the Polish Edition by Helion, 2019

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**

- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

USA

część południowo- -zachodnia

Arches National Park
© oscity / Depositphotos.com

Regiony opisane w przewodniku:

(zob. mapa okładkowa)

1 San Francisco i okolice	s. 111
2 Sacramento i Sierra Nevada	s. 181
3 Central Coast	s. 217
4 Los Angeles i część południowa	s. 245
5 Wyżyna Kolorado	s. 303
6 Arizona	s. 389
7 Nowy Meksyk	s. 425

Kup książkę

Poleć książkę

SPIS TREŚCI

© Raphael und Luisa / Stock.adobe.com

ZOBACZ KONIECZNIE

Najpiękniejsze miejsca oznaczone gwiazdkami 8

NIE PRZEGAP

Niezapomniane przeżycia 12

PROPONOWANE TRASY

Najciekawsze wycieczki..... 20

ORGANIZACJA PODRÓŻY

RODZAJE POBYTU 30

STANY 31

TRANSPORT 32

Samolotem 32

PRZED WYJAZDEM 33

Pogoda 33

Przydatne adresy 33

Formalności 33

Budżet 34

Noclegi 34

Wyżywienie 37

INFORMACJE A-Z 38

KALENDARIUM WYDARZEŃ 48

INFORMACJE

KRAJOZNAWCZE

WSPÓŁCZESNY POŁUDNIOWY ZACHÓD 52

System polityczny 52

AMERYKANIE 54

Demografia 54

Indianie 54

Imigranci 57

GOSPODARKA I TURYSTYKA 60

Turystyka 60

Woda 61

Rolnictwo 61

Surowce, przemysł i usługi 62

RELIGIE 63

Wierzący czy laicy? 63

Protestantyzm 63

Katolicyzm 64

Religie azjatyckie 64

Mormoni 64

Indiańskie wierzenia 65

Hipisi i walcząca ekologia 66

ŻYCIE CODZIENNE 67

Edukacja 68

Feminizm 69

Cel – jakość życia! 70

Święta 71

STROJE, BIŻUTERIA, RZEMIOSŁO
72

Indiańskie stroje i biżuteria 72

Indiańskie rzemiosło 74

Rzemiosło latynoskie 75

GASTRONOMIA 76

Kuchnia 76

Napoje 77

GEOGRAFIA 80

Trochę geologii 80

Pejzaże 80

Ochrona bogactw naturalnych 85

HISTORIA 86

Pierwsi ludzie 86

Okres hiszpański 87

Koniec kolonii i ekspansja

terytorialna USA 87

Go West! 88

Złoty czas Dzikiego Zachodu 90

Kup książkę

Poleć książkę

NAJWAŻNIEJSZE DATY 92**ARCHITEKTURA 94**

Ekлекtyczne dziedzictwo	94
Budynki publiczne i sakralne.....	94
Architektura miejska.....	95

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE 96

Na początku było pueblo	96
Styl kolonialny	97
Styl terytorialny	97
Wiktoriańskie szaleństwa	97
Od <i>Arts and Crafts</i> po <i>california dream</i>	98

SZTUKA 99

Sztuka indiańska.....	99
Dziedzictwo hiszpańskie.....	99
Malarstwo	99

LITERATURA 101**KINO 103****MUZYKA 106****ODKRYWANIE POŁUDNIOWEGO ZACHODU USA****1 SAN FRANCISCO I OKOLICE**

San Francisco	112
East Bay	158
Dolina Krzemowa.....	165
Marin County	169
Wine Country.....	174

2 SACRAMENTO I SIERRA NEVADA

Sacramento	182
Lake Tahoe.....	187
Yosemite National Park.....	191
Mono Lake i okolice	200
Kings Canyon National Park i Park Narodowy Sekwoi	203
Park Narodowy Doliny Śmierci ..	209

3 CENTRAL COAST

Santa Cruz.....	218
Monterey i Carmel	224
Big Sur	232
Santa Barbara	238

4 LOS ANGELES I CZĘŚĆ POŁUDNIOWA

Los Angeles	246
Disneyland Resort.....	279
Pasadena	282
San Diego.....	285

5 WYŻYNA KOLORADO

Las Vegas.....	306
Zion National Park	321
Bryce Canyon National Park.....	328
Arches i Canyonlands National Park. 335	
Colorado National Monument... ..	343
Great Sand Dunes National Monument.....	347
Mesa Verde National Park.....	350
Monument Valley.....	359
Canyon de Chelly National Monument.	364
Lake Powell.....	369
Park Narodowy Wielkiego Kanionu.....	374

6 ARIZONA

Phoenix	392
Tucson	402
Flagstaff i okolice.....	414

7 NOWY MEKSYK

Albuquerque.....	428
Santa Fe	438
Taos	450
Chaco Culture National Historical Park	456
Gallup	460
White Sands National Monument ... 464	
Ruidoso	468
Roswell.....	471

Indeks.....	474
Mapy i plany	478

ZOBACZ KONIECZNIE

★★★ zobacz koniecznie ★★ warto odwiedzić ★ godne uwagi

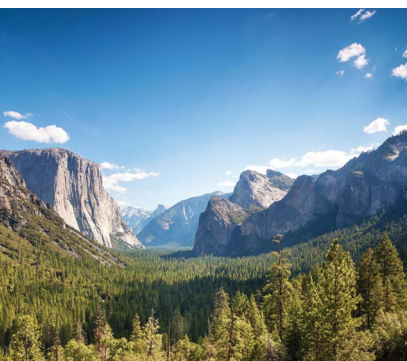

San Francisco i Alcatraz

Aby podziwiać San Francisco, „miasto-szachownicę”, późnym popołudniem wybierzmy się na wycieczkę na wyspę Alcatraz, na której znajduje się najstraszniejszy zakład karny na świecie. **Zob. s. 112.**

© vichie81 / Stock.adobe.com

Yosemite

Przemierzając 1300 km szlaków w samym sercu Sierra Nevada, zanurzamy się w parku narodowym, w którym zobaczymy polodowcowe doliny, ostre szczyty, niezwykle wodospady i gigantyczne sekwoje świadczące o bezgranicznej wielkości natury. **Zob. s. 191.**

© Sopotnicky / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

© bukk188 / Depositphotos.com

Dolina Śmierci

Ogromna pustynia Doliny Śmierci, słynąca z księżycowych pejzaży, pól skryształizowanej soli i ekstremalnych temperatur latem, pokrywa się kwiatami w czasie krótkich opadów deszczu. **Zob. s. 209.**

LACMA w Los Angeles

Jedno z najważniejszych muzeów w Stanach Zjednoczonych słynie z bogatych i eklektycznych zbiorów. **Zob. s. 263.**

© walterke / Depositphotos.com

© alizadastudios / Depositphotos.com

Big Sur jadąc Highway 1

Region Big Sur odkrywamy, podróżując wzdłuż jednej z symbolicznych dla Ameryki road trips. Sąsiadująca z Pacyfikiem droga od Carmel po San Simeon zapewnia wyjątkowe widoki. **Zob. s. 232.**

Kup książkę

Poleć książkę

PROPONOWANE TRASY

Kalifornia w dwa tygodnie

W skrócie: Przemierzając proponowaną trasę o długości 2000 km, odkrywamy cały Golden State.

Alcatraz
© f11photo / Stock.adobe.com

Point Reyes National Seashore
© Zack Frank / Stock.adobe.com

● Dzień 1. do 3. San Francisco

Miasto urzeka wyjątkową atmosferą (s. 112). Zwiedzamy poszczególne dzielnice, w tym drugi co do wielkości Chinatown w kraju (s. 124), nabrzeża i zatokę z wyspą, na której znajduje się więzienie Alcatraz (s. 129). Wybierzmy się na przejażdżkę *cablę car*, spacer po Golden Gate Park (s. 140) i tamtejszych muzeach. Następnie przemieszczamy się wzdłuż oceanu (s. 135) – od Palace of the Legion of Honor aż do Golden Gate Bridge, który pokonujemy pieszo lub rowerem.

● Dzień 4. Marin County

Po drugiej stronie mostu, za uroczym miasteczkiem Sausalito (s. 169), czeka nas spotkanie z dziką przyrodą w Muir Woods (s. 170) i Point Reyes National Seashore (s. 171).

Kup książkę

Poleć książkę

● Dzień 5. i 6. Yosemite National Park

Wędrówki po polodowcowej dolinie Yosemite (s. 191).

● Dzień 7. i 8. Kings Canyon i Park Narodowy Sekwoi

Dwa sąsiadujące ze sobą parki skrywają 1230 km szlaków biegnących pośród największych drzew świata i szczytów przekraczających 4000 m n.p.m. (s. 203).

● Dzień 9. do 11. Los Angeles

Początkowo onieśmiałające Miasto Aniołów bez wątpienia zasługuje na naszą uwagę: Getty Center (s. 268) i LACMA (s. 263), studia Hollywood (s. 257) i inne legendarne miejsca stolicy światowego kina, architektura

downtown (s. 247), wycieczka do Santa Monica (s. 265) i Venice (s. 268).

● Dzień 12. do 15. Central Coast

Jedziemy wzdłuż wybrzeża zachwycającą drogą Highway 1 (s. 232). Zatrzymujemy się w Santa Barbara (s. 238), przy bajkowym Hearst Castle w San Simeon (s. 234), zwiedzamy Carmel Mission (s. 229), a następnie kierujemy się w stronę Monterey i tamtejszego akwarium (s. 227). Robimy przystanek w Santa Cruz, stolicy surfingingu (s. 218), a na końcu zwiedzamy Big Sur (s. 232).

Warto wiedzieć: w zależności od preferencji i kondycji fizycznej stawiamy na wędrówki po parkach i korzystamy z różnych ofert przygotowanych przez poszczególne miasta. Podróżując z dziećmi, wybierzmy się do Disneyland Resort w okolicach Los Angeles.

Park Narodowy Sekwoi
© fertatay / Stock.adobe.com

Kup książkę

Poleć książkę

ORGANIZACJA PODRÓŻY

Kup książkę

Poleć książkę

Przed wyjazdem

Pogoda

W każdym mieście i parku panuje zupełnie inny klimat. Pogodę sprawdzajmy zgodnie z datami i celami naszej podróży. Na przykład Las Vegas i Dolinę Śmierci najprzyjemniej zwiedza się wiosną; za to w Yosemite w tym okresie może zalegać jeszcze śnieg. Parki południowego zachodu (Arizona, Utah, Kolorado) są oblegane od połowy maja. Najlepiej więc wybrać się tam na przełomie kwietnia i maja: poranki i wieczory będą chłodne, ale mamy szansę podziwiać te miejsca w samotności.

Przydatne adresy

PLACÓWKI DYPLOMATYCZNE

Ambasada Stanów Zjednoczonych w Warszawie – Aleje Ujazdowskie 29/31, 00-540 Warszawa, ☎ +48 22 504 200, <https://pl.usembassy.gov/pl/>.
Konsulat USA w Krakowie – ul. Stolarska 9, 31-043 Kraków, ☎ +48 12 424 5100, <https://pl.usembassy.gov/pl/>.

INTERNET/TELEFONOWANIE

Strony internetowe

<https://pl.usembassy.gov/pl/> – oficjalna strona ambasady i konsulatu USA w Polsce.
www.citysearch.com/world – propozycje hoteli, restauracji i rozrywk w głównych miastach USA.
www.nps.gov – opisy wszystkich parków narodowych.
www.parks.ca.gov – portal parków stanowych w Kalifornii.
www.roadtrippers.com – pozwala zaplanować *road trip* przez USA – zawiera sugestie miejsc do zwiedzenia, opis dróg widokowych i miejsc, w których można spędzić noc.

Telefonowanie

Aby **zadzwoić z Polski do USA**, wybieramy 00 + 1 + 10-cyfrowy numer abonenta (zob. również s. 45). Dzwoniąc z komórki, zamiast 00 na początku wybieramy znak „+”.

Formalności

PASZPORT I WIZA

Aby wjechać na terytorium Stanów Zjednoczonych, konieczne jest posiadanie wizy i ważnego **biometrycznego paszportu**. W razie wątpliwości zwróćmy się do amerykańskiej placówki dyplomatycznej lub do urzędu paszportowego. Wizę można uzyskać w ambasadzie w Warszawie lub w krakowskim konsulacie po spełnieniu odpowiednich formalności (m.in. uzupełnieniu wniosku wizowego i dokumentów wskazujących na cel podróży, założeniu profilu na portalu ambasady i spotkaniu z konsulem). Dla chcących odwiedzić ten kraj w celach turystycznych konieczna jest tzw. wiza nieimigracyjna. Zezwolenie takie określa dopuszczalną liczbę wjazdów na teren USA (jeden lub więcej) i ma termin ważności. Zaleca się złożenie wniosku przynajmniej na trzy miesiące przed planowaną podróżą, ale im wcześniej się to uczyni, tym lepiej. Dla bezpieczeństwa warto kupić bilet lotniczy i dokonywać rezerwacji (np. hoteli) dopiero po uzyskaniu wizy. Szczegółowe informacje dla osób ubiegających się o nią można znaleźć na stronie www.ustraveldocs.com/pl_pl/pl-steps.asp.
Odprawa imigracyjna – Po przybyciu na terytorium Stanów Zjednoczonych każdy podróżny odbywa rozmowę z urzędnikiem imigracyjnym, w czasie której musi odpowiedzieć na kilka pytań (powód podróży, planowany okres pobytu itd.).

Kup książkę

Poleć książkę

INFORMACJE KRAJOZNAWCZE

COMET

bulous

VEGAS

WADA

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Amerykanie

Jeżeli jest na świecie jakiś region, który najlepiej obrazuje znaczenie terminu *melting pot*, to na pewno jest to zachodnia część USA, w której żyje niewiarogodna ilość mniejszości narodowych. Aby się o tym przekonać, wystarczy przemierzyć poszczególne dzielnice San Francisco. Ten demograficzny tygiel musiał poradzić sobie ze skomplikowaną sytuacją historyczną ukształtowaną przez niewolnictwo, losy Indian, ale również wielkie fale imigracji, głównie z Meksyku.

Demografia

Stanem o największej ilości mieszkańców w południowo-zachodniej części USA jest **Kalifornia** (prawie 39,5 mln mieszkańców w 2018 r.).

Przez długi czas uznawane za eldorado dla Europejczyków, Stany Zjednoczone wciąż przyciągają nowych przybyszów. Liczba imigrantów stale rośnie. Tendencja utrzymuje się pomimo zaostrzenia prawa i wzmocnienia granicy z Meksykiem.

Indianie

Podróżowanie po czerwonych ziemiach w okolicach Santa Fe i Phoenix, a nawet po głębokich kanionach Kolorado, to odkrywanie ziem indiańskich. Trudno nie zauważyć, że jak wielkimi sprzecznościami muszą się zmierzyć współczesne plemiona – z jednej strony pokusy *American way of life*, z drugiej przekonanie o konieczności kontynuowania tradycji i podtrzymywania pamięci o przodkach.

Zagubione w górach *mobile homes* stoją obok tradycyjnych **hoganów**. Szczegółowe opisy dawnych rytuałów i możliwość ich odtwarzania z pewnością przyczyniły się do sukcesu turystycznego regionu zamieszkiwanego przez Nawahów. Pomogły zwłaszcza

w ostatecznym uznaniu tej kultury za część dziedzictwa narodowego.

W STRONĘ POWOLNEGO ODRODZENIA

6,7 mln Indian stanowi dziś jedynie 2% populacji całych Stanów Zjednoczonych (w Nowym Meksyku jest to prawie 10,9%, a w Arizonie 5,3%). Choć widać postęp, ich średnia długość życia nie przekracza 50 lat. Około połowa z nich mieszka w **rezerwach**, głównie na zachód od Missisipi. W sposób niezależny zarządzają nimi władze plemienne, mają swoją policję i starają się stworzyć własną gospodarkę opierającą się na turystyce (parki, kompleksy hotelowe, usługi), hazardzie (rezerwaty mają prawo otwierać kasyna) i surowcach kopalnianych. Niestety bezrobocie (sięgające często 50%), niewystarczający poziom edukacji (jedynie 2,1% Indian decyduje się na studia wyższe, podczas gdy średnia krajowa to 7,6%), alkoholizm i narkotyki sprawiają, że wiele wiosek tkwi w biedzie. Z drugiej strony nieudana integracja w miastach i ruch odnowy tradycji popularny wśród nowych pokoleń powodują, że **młodzi wracają do rezerwatów**. Reforma systemu szkolnictwa dla indiańskich dzieci, promocja sztuki i literatury (powoli pojawiają się propozycje nauczania

Kup książkę

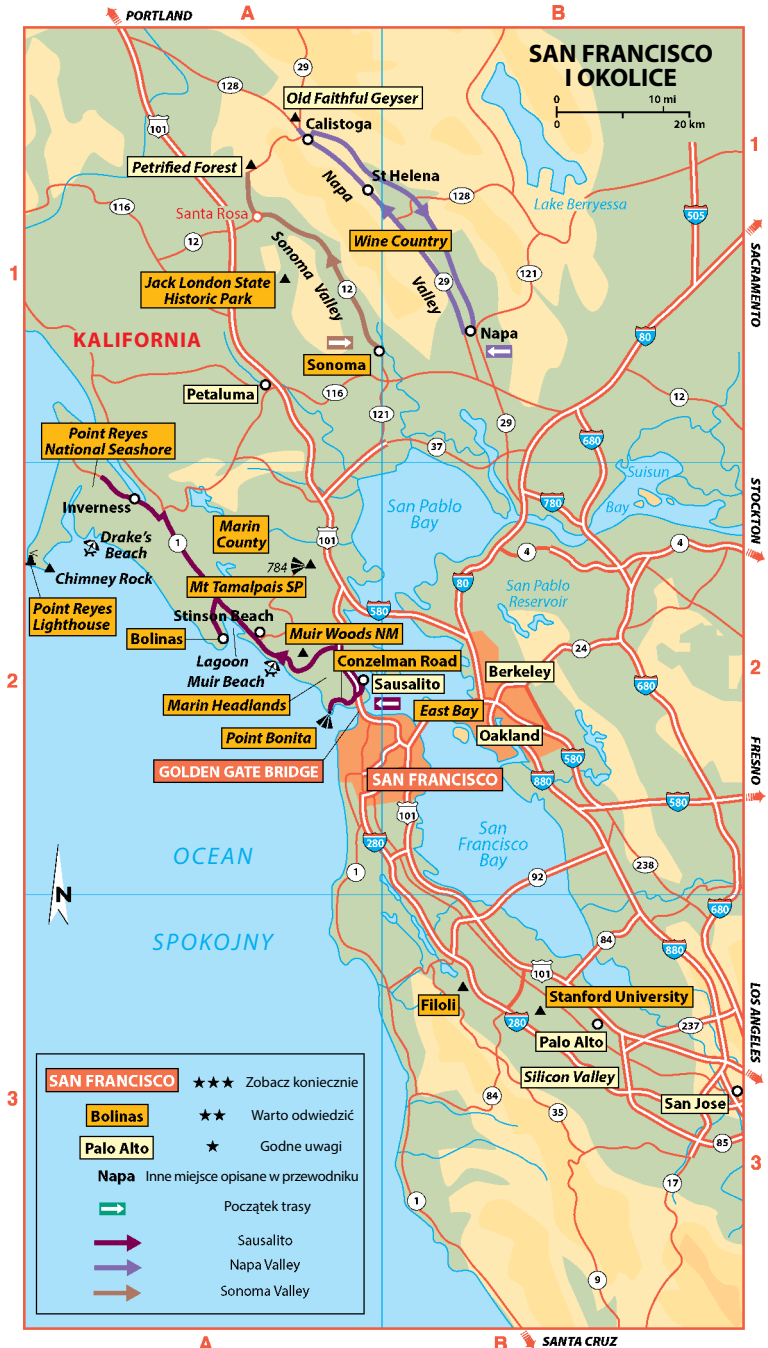
Poleć książkę

Odkrywanie południowego zachodu USA

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Kup książkę

Poleć książkę

San Francisco

Ponad 884 000 mieszkańców – prawie 8,5 mln mieszkańców w Bay Area

San Francisco, położone nad brzegiem Pacyfiku, na skraju półwyspu zamykającego ogromną zatokę, znane jest przede wszystkim z zachwycających pejzaży i oceanicznego klimatu, który sprawia, że metropolię często spowija słynna mgła, a lata są chłodne. Czwarte co do wielkości miasto Kalifornii, uważane jest za kulturalną stolicę zachodniego wybrzeża i najbardziej tolerancyjne miasto w USA. Lubiane jest za historię przypominającą epopeję, panującą tu atmosferę wolności, zróżnicowaną rzeźbę terenu (stromy wzgórze), skrzywienie tutejszych *cable cars* (tramwaje linowe, które z mozołem pokonują wzgórze), elegancją i urokiem starych wiktoriańskich kamienic oraz kulturową mieszankę poszczególnych dzielnic.

INFORMACJE PRAKTYCZNE S. 145

I INFORMACJA TURYSTYCZNA

San Francisco Convention & Visitors Bureau – 900 Market St. (Plan II B3), róg Market St. i Powell St., w podziemiach - ☎ (415) 391 2000 - www.sanfrancisco.travel - pn.–pt. 9.00–17.00, weekend i święta 9.00–15.00 - zamkn. w nd. XI–IV, 1 I, Święto Dziękczynienia i 25 XII. Personel posługuje się wieloma językami, bezpłatne informacje i plany we wszystkich językach, materiały turystyczne i reklamowe. Przez internet dostępny jest repertuar wydarzeń kulturalnych oraz możliwość rezerwacji.

P POŁOŻENIE

Mapa regionu AB2 (s. 110), plan miasta (s. 116–117). San Francisco znajduje się 395 mil (635 km) na północ od Los Angeles. Miasto ciągnie się na północ

Kup książkę

Poleć książkę

Mural w Mission District
© Julien Hautcoeur / Shutterstock.com

★ NOE VALLEY Plan I CD4

▶ Na zwiedzanie przeznaczmy ok. godz. Jedziemy linią J. Z Castro District podążamy w górę Castro St., do 24th St., która schodzi do Noe Valley.

Noe Valley jest dzielnicą mieszkaniową, która zachowała wiejski urok. Jej główną osią jest **24th Street (CD4)** – po obu stronach wznoszą się piękne domy, bujne ogrody i uliczki tak strome, że aż kręci się w głowie.

★★ Twin Peaks C4

Autobus 37 lub linie K, L, M i autobus 36.

Jeżeli chcemy objąć miasto jednym spojrzeniem, wybierzmy się na szczyt tych bliźniaczych wzgórz, wznoszących się na wysokość 300 m n.p.m., na południowy wschód od Castro District i Noe Valley. Ze wzgórz rozciąga się piękna **panorama★★★** na całe San Francisco i zatokę.

SAN FRANCISCO – INFORMACJE PRAKTYCZNE

TRANSPORT

Z lotniska

San Francisco International Airport (SFO) – Nad zatoką, 14 mil na południe od miasta, drogą Hwy 101, www.flysfo.com.

Pociągami – Lotnisko jest połączone z San Francisco linią sieci **BART** (Bay Area Rapid Transit), której przystanek znajduje się przy terminalu międzynarodowym. Terminale połączone są między sobą bezpłatną linią AirTrain. *Bilet do Downtown kosztuje 8,95 USD, przejazd trwa 30 min, odjazdy co 15–20 min, do 23.50.*

Autobusem – Lotnisko obsługiwane jest przez linie autobusowe **SamTrans**, „292 North” (1 godz.,

2,25 USD) i ekspres „KX North” (40 min; 5 USD), które zatrzymują się na przystankach Transbay Terminal, 425 Mission St., pomiędzy 1st St. a Fremont St., oraz na rogu Mission St. i 5th St. (co godz.).

Autobusy prywatne – Szybsze prywatne autobusy (*shuttles*) zapewniają połączenia z różnymi hotelami za cenę ok. 15–20 USD. Firm świadczących takie usługi jest wiele, ceny są konkurencyjne, więc śmiało wybierajmy spośród pojazdów znajdujących się już przy lotnisku (zwłaszcza wieczorem). Na drogę powrotną zaopatrmy się w kupony promocyjne dostępne we wszystkich magazynach reklamowych (lub wydrukujmy je bezpośrednio ze stron internetowych).

Kup książkę

Poleć książkę

USA

część południowo-zachodnia

Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

W trzech częściach **Zielonego Przewodnika** znajdziecie niezbędne informacje, dzięki którym odkryjecie cel Waszej podróży:

- **Organizacja podróży** – informacje przydatne przed wyjazdem i w trakcie podróży
- **Informacje krajoznawcze** – wiadomości geograficzno-historyczne i kulturowe
- **Odkrywanie południowego zachodu USA** – trasy zwiedzania i opisy interesujących miejsc

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych

zobacz koniecznie

warto odwiedzić

godne uwagi

Pełny zestaw dokładnych **map**:

- **Mapa ogólna regionu**
- **Proponowane trasy wycieczek**
- **Plany miast i regionów**

Wybrane **adresy na każdą kieszeń**

Hotele, pokoje gościnne, restauracje, bary

Propozycje **zwiedzania z rodziną**

Miejsca i atrakcje dla rodzin z dziećmi oznaczone symbolem

Księgarnia internetowa:

<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:

tel.: 0 801 339900

kom.: 0 601 339900

MICHELIN

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

ISBN 978-83-283-5162-2

9 788328 351622

Cena 59,90 zł

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA